

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 101 «Екологія»

Допускається до захисту
Зав. кафедри загальної екології та ектофології

 назва кафедри
професор Лавров В.В.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

«   » _____ 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН МІСЬКИХ ПАРКІВ КИЇВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Виконала Волинець Ілона Олександрівна
прізвище, ім'я, по батькові, підпис
студентка 4 курсу, денної форми навчання

Керівник доцент Грабовська Т.О.
вчене звання, прізвище, ініціали, підпис

Рецензент доцент, Шулько О.П.
вчене звання, прізвище, ініціали, підпис

Я, Волинець Ілона Олександрівна засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність - 101 «Екологія»

Затверджую
Гарант ОП «Екологія»
Харченко В.М.
вчене звання, ініціали
« 07 » 09 2022 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу

Волинець Ілони Олександрівни

Тема: «Екологічний стан міських парків Київської області в період війни»

Затверджено наказом ректора № 1891/С від 06.06.2023 р.
Термін здачі студентом готової випускної роботи в деканат до «19» 06 2023 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі:

- характеристика Київської області
- опис міста Біла Церква
- стан парків «Олександрія» та «Шевченка»
- погляди студентів на стан парків
- стан рослинності у парку «Олександрія»
- стан рослинності у парку ім. Тараса Шевченка

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	28.10.2022	виконано
Методична частина	04.11.2022	виконано
Дослідницька частина	31.05.2023	виконано
Оформлення роботи	01.06.2023	виконано
Перевірка на плагіат	05.06.2023	виконано
Подання на рецензування	14.06.2023	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	20.06.2023	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

Здобувач

Дата отримання завдання « 07 » 09 2022 р.

Трабовська Т.О.
підпис
вчене звання, прізвище, ініціали
Волинець І.О.
підпис
прізвище, ініціали

РЕФЕРАТ

Волинець І.О. Екологічний стан міських парків Київської області в період війни

Досліджено екологічний стан міських парків Київської області у період війни. За основу взято місто Біла Церква, дендропарк «Олександрія» та центральний парк ім. Тараса Шевченка. Проведено опитування між студентами екологічного факультету щодо відвідування парків, їх поглядів щодо стану парків. Проаналізовано відповіді студентів, як були опитані. Представлено основні породи дерев парків «Олександрія» та «Шевченка». Вивчено та проаналізовано висоту, діаметр, клас Крафта та індекс стану дерев, на 5 пробних площах кожного парку.

Отримані результати можуть бути використані задля покращення парків у Київській області у післявоєнний час.

Кваліфікаційна робота містить 53 сторінки, 3 розділи, 11 таблиць, 15 рисунків, список використаних джерел із 37 найменувань.

Ключові слова: парки, дерева, висота, діаметр, клас Крафта, індекс стану.

ANNOTATION

Volynets I.O. Ecological condition of city parks in the Kyiv region during the war

The ecological condition of city parks in the Kyiv region during the war was studied. The city of Bila Tserkva, the Arboretum "Olexandria" and the central park named after Taras Shevchenko were taken as a sample. A survey was conducted among students of the Faculty of Ecology regarding visiting parks and their views on the state of parks. The answers of the students, as they were interviewed, were analyzed. The main species of trees of "Olexandria" and "Shevchenko" parks are presented. Height, diameter, Kraft class and tree condition state index were researched and analyzed in 5 test plots of each park.

The obtained results can be used to improve parks in the Kyiv region in the post-war period.

The qualification work contains 53 pages, 3 chapters, 11 tables, 15 figures, a list of used sources with 37 titles.

Key words: parks, trees, height, diameter, Kraft class, condition index.

№ п/п	Наименование раздела	Дата утверждения	Подпись
1	Титульный лист		
2	Мотивационная часть		
3	Дискуссионная часть		
4	Сводная таблица		
5	Приложение		
6	Полный текст работы		
7	Подписанный экземпляр на кафедре		

ВИСНОВКИ

1. Війна негативно впливає на навколишнє природне середовище. Обстріли екосистем провокують серйозну шкоду з наслідками для довкілля.
2. До даного опитування долучилися студенти екологи – 68,8% та студенти водних біоресурсів – 31,2%. Більшість отриманих відповідей дали студенти 4 курсу – 43,8%.
3. Найчастіше відвідуваними парками є дендропарк «Олександрія» та центральний парк ім. Тараса Шевченка. З отриманих відповідей ми можемо сказати, що відвідування парків до повномасштабного вторгнення були активнішими ніж після. Якщо до 24 лютого парк «Олександрія» відвідували – 60,8%, то зараз лише 42,8%, те ж саме можна побачити і про парк «Шевченка», до 24 лютого 23,9% - зараз 20%.
4. Багатьом опитаним студентам не подобається у парках забрудненість території – 73,1%. Проте в кожного з них є свої пропозиції щодо покращення парків, особливо у післявоєнний період, наприклад: розширити деревний склад парків, насадити більше кущів та квітів, зайнятись фото санітарним станом дерев та облаштувати території, створити більше зелених зон.
5. Дерева на пробних площах парку «Олександрія» в основному мають I та II клас Крафта, стан індексу дерев – здоровий. Не виключено деякі послаблені породи дерев, які виявлені на пробних ділянках № 2, 3. Найчастіше зустрічається порода – липа дрібнолиста, горобина звичайна, ялини та сосни, берези.
6. Стан дерев на пробних площах центрального парку ім. Тараса Шевченка здоровий, клас Крафта в основному I та II. На відміну від парку «Олександрія» на жодній ділянці немає послаблених чи всихаючих дерев. В основному зростають такі породи як липа дрібнолиста, липа серцевидна, горобина звичайна, каштани.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ми пропонуємо покращити стан парків за рахунок інфраструктури парку, стану дерев, благоустрою, забезпечення доступності територій, належного стану елементів благоустрою та зелених насаджень, підтримання потрібного мікроклімату та відповідних місць з укриттями задля того, щоб люди почували себе безпечніше.

1. Гуцуня Н.М., Карань Л.В., Маврога Т.В., Яценко І.В. Екологічний стан повітря в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ekologika.com.ua/article/1138>

2. Курнужак І. А. Дослідження тенденцій розвитку екологічності підприємств Київської області. Наукова-технічна інформація. 2013. № 1. С. 28. – Режим доступу: http://www.ukrbook.net/doru/journal/2013/1_1_2013.pdf

3. Козубенко Ю.Л. Сучасний стан екологічних ресурсів Київщини. Екологія та екологія України: стан та перспективи розвитку. 2013. С. 126.

4. Паранюк Л. Г. Вплив господарської діяльності на екологічний стан Київської області. Еволюція та соціальна теорія. 2014. С. 271-276. URL: http://bulletin-ecology.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=70

5. Данильченко А. О., Іванченко П. М. Аналіз рівня забруднення атмосферного повітря в Київській області. Числова інтеграція. 2014. С. 137-146. URL: http://doi.org/10.15688/JRN/2014_10_18

6. Саженов М. В. До питання впливу антропогенного впливу на атмосферне повітря. Науковий вісник Хмельницької державної морської академії. 2017. С. 99-103. URL: http://doi.org/10.15688/JRN/2017_U_14

7. Дерезя С. С. Наслідки Чорнобильської катастрофи для Київської області. Вісник Східноукраїнського національного університету імені

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Полтавець А. М. Рекреаційний потенціал Київської області. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2015. С. 72-81. Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Zemleustriy/issue/viewFile/290/16#page=72>
2. Гудима В.М., Кабан Л.В., Чапаєва Т.В., Якименко Н.В. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] Редкол І. М., Дзюба, А І., Жуковський М.Г., Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11238>
3. Кургузенкова Л. А. Дослідження тенденцій розвитку лісгосподарських підприємств Київської області. Науково-технічна інформація. 2012. С. 28. Режим доступу: http://www.ukrbook.net/litopys/jurnal/2013/LJ_2_2013.pdf
4. Козубенко Ю.Л. Сучасний стан водних ресурсів Київщини. Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку. 2015. С. 126.
5. Баранова Л. Г. Вплив господарської діяльності на екологічний стан Київської області. Економічна та соціальна географія. 2014. С. 271-276. URL: <http://bulletin-esgeograph.org.ua/images/docs/Volume-70/Baranova.pdf>
6. Данильченко А. О., Іващенко П. М. Аналіз рівня забруднення атмосферного повітря в Київській області. Часопис картографії. 2014. С. 137-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ktvsh_2014_10_18
7. Семенко М. В. До питання антропогенного впливу на атмосферне повітря. Науковий вісник Херсонської державної морської академії. 2017. С. 99-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdm_i_2017_1_14
8. Деркач, С. С. Наслідки Чорнобильської катастрофи для Київської області. Вісник Східноукраїнського національного університету імені

Володимира Даля. 2018. С. 32-37. Режим доступу:
http://irbisnbuf.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuf/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VSUNU_2018_5_7.pdf

9. Собко В.Г., Мордатенко Л.П. Визначник рослин Київської області. Київ. Фітосоціоцентр 2004. С. 374. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24474/1/%D>

10. В. В. Коніщук, С. Л. Мосякін, П. М. Царенко та ін. Червона книга Київської області. URL: <https://redbook-ua.org/animals/region/kijivska>

11. Головка, Л. В., Головка, Т. В. Екологічні проблеми в окремих населених пунктах Київської області. Відповідальні за випуск: Дюдяєва О.А., Євтушенко О.Т. С. 73.

12. Вахній С.П. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40919>

13. Житовоз А. Негативні екологічні чинники, що впливають на навколишнє природне середовище м. Біла Церква. С. 24. Режим доступу: <https://www.researchgate.net/profile/Hanna-Aleksieieva/publication/334192875>

14. Нагірна В. Земельні ресурси столичної області і напрями їх доцільного використання. Географічна наука і практика: виклики епохи. 2013. С. 276.

15. Біла Церква. Стратегія розвитку до 2025 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://economy.bc-rada.gov.ua/ekonomika-mista/stratetiia-rozvytku>

16. Яцик А. В., Гопчак І. В., Басюк Т. О. Екологічна оцінка якості поверхневих вод річки Рось. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. : Сільськогосподарські науки. 2013. С. 79-86. URL: http://nbuf.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_sg_2013_2_11

17. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Підруч. В.П. Кучерявий. Вид. 2-ге. Львів: Світ. 2008. С. 456. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/3779>
18. Представники голонасінних у дендрофлорі насаджень м. Біла Церква. Науковий вісник НАУ Сер. : Лісівництво. Декоративне садівництво. №122. 2008. С.297-302. Режим доступу: <https://stmkvb.vntu.edu.ua/index.php/stmkvb/article/view/394>
19. Кузнецов С.І. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Голонасінні. К. : Вища школа, 2001. С. 205.
20. Загальна характеристика відділу екологічної інспекції в м. Біла Церква [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://res.in.ua/1-zagalena-harakteristika-viddil-ekologichnoyi-inspekciyi-v-m.html>
21. Галкін, С. І. Державний дендрологічний парк “Олександрія” НАН України: історія та сьогодення. Інтродукція рослин. 2010. С. 48-54. Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Lisivnytstvo/article/view/882>
22. Чернецький Є. А., Мордатенко Л. П. Біла Церква. Браницькі. Олександрія. Інтродукція рослин. 2000. С. 45-50. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_2000_2_9
23. Галкін С.І., Гурковська О.Л., Чернецький Є.А. Структура та символіка старовинного парку «Олександрія». Біла Церква видавець О.В. Пшонківський. 2005. С. 96. URL: <http://eco.j.dea.kiev.ua/archives/2020/6/26.pdf>
24. Галкін, С. І. Раціональне використання природного потенціалу Державного дендрологічного парку " Олександрія" НАН України в концепції розвитку екологічної мережі України. Наука та інновації, 2014.
25. Галкін, С.І. Дендрологічні парки національної академії наук України: проблеми збереження історичних насаджень, пов'язані з посиленням антропогенного впливу на їхні території (на прикладі Дендропарку «Олександрія» НАН України). Інтродукція рослин. 2011. С. 118–123. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_2011_2_17

26. Негода Ю.О., Голуб Г.І., Шпак О.М. Оцінка забруднення геологічного середовища нафтопродуктами та важкими металами в районі державного дендропарку «Олександрія» (м. Біла Церква). Національні природні парки — минуле, сьогодення, майбутнє: матеріали міжнародної науково-практичної конференції до 30-річчя створення Шацького НПП (Світязь, 23–25 квітня 2014 р.). Київ: ЦП «КОМПРИНТ». 2014. С. 168–172. Режим доступу: <http://mchr.sofievka.org/article/download/247741/245663>

27. Плескач Л.Я. Забруднення водойм дендропарку Олександрія та його вплив на стан рослинності. Інтродукція рослин. 2004. С. 80–89. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_2004_2_16

28. Каталог деревних рослин дендрологічного парку «Олександрія» НАН України за ред. С.І. Галкіна. Біла Церква, 2008. С. 27. URL: <https://www.plantintroduction.org/index.php/pi/article/download/544/520>

29. Каталог трав'янистих рослин дендрологічного парку «Олександрія» НАН України: Довідник за ред. С.І. Галкіна. Біла Церква. Білоцерківдрук. 2013. С. 68.

30. Рубіс В.Л. Видовий та формовий склад роду *Chamaecyparis* Spach в дендрологічному парку «Олександрія» НАН України. Вісн. Білоцерк. держ. аграр. ун-ту. 2008. Вип. 54. С. 109–113. Режим доступу: <http://plantintroduction.org/index.php/pi/article/view/544>

31. Рубіс В.Л. Колекційний фонд культиварів *Thuja occidentalis* L. в дендрологічному парку «Олександрія» НАН України. Інтродукція рослин. 2009. № 2. С. 21–27. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/5364>

32. Рубіс В. Л. Інтродукція хвойних рослин у дендропарку «Олександрія» НАН України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2007. С. 118-120. Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/zber_roslyn_riznom_12-14_2007.pdf

33. Галкін С.І. Плодовий сад – невід’ємний елемент декоративного садівництва на Україні (на прикладі дендрологічного парку «Олександрія» НАНУ). С.І. Галкін. Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. 2011. Вип. 164. Ч. 3. С. 286–293. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/24773/1/%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%BA%D1%96%D0%BD.PDF>

34. Чернецький Є. Історія Білої Церкви: події, постаті, життя. Біла Церква вид. О. Пшонківський. 2012. С. 106 - 107. Режим доступу: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/28-2.pdf>

35. Любомирська Є. Коли ніхто не хоче нічого робити: чому не вирішують ключові проблеми Білої Церкви. Інформаційний портал «Моя Київщина». Режим доступу: <https://mykyivregion.com.ua/analytics/problemi-bc>

36. Старинець О. А., Серета А. Ю. Сучасний стан і перспективи розвитку туристичних ресурсів м. Біла Церква. Сучасні тенденції та стратегії розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. 2021. С. 236.

37. Жихарева К. В.; Слєпцов О. С. Реконструкція скверів в історичній частині міста на прикладі скверу на пл. Соборній в м. Біла Церква. 2016. Режим доступу: <https://repository.knuba.edu.ua/items/e72e0752-a3ca-4467-911e-5e1b63a8b8ce>